

Número 30: Què queda de l'Any Mundial de la Física?

L'Any Mundial de la Física ha passat i és hora de fer-ne una primera valoració, que potser caldrà aprofundir en el futur, quan tinguem una millor perspectiva i donin fruit —o no— els processos engegats. Els lectors de la *Revista de Física* deuen tenir present el que hem dit en editorials i cròniques de números anteriors i, per tant, n'estalviarem els detalls. Igualment, en aquest número incloem una presentació de les conclusions de la jornada «La física a Catalunya» on es fa un resum d'alguns dels actes de l'any.

L'Any Mundial de la Física es plantejava, en gran part, com una ocasió de fer arribar la nostra disciplina més enllà dels cercles especialitzats, i la Societat Catalana de Física s'ha esforçat a trobar noves expressions de comunicació. Algunes han aconseguit un ressò singular. La programació de l'obra de Friedrich Dürrenmatt, *Els físics*, representava un repte cultural important i aconseguí una resposta molt bona. En les quatre setmanes de programació, hi assistiren més de 1.200 espectadors, és a dir, una mitjana superior a 60 per representació, una xifra molt satisfactòria pel que sol ser habitual en l'inici de la temporada d'un teatre de petit format, com el Nou Tantarantana. Una altra activitat acabà tenint un ressò mediàtic inesperat: el sopar de cloenda de l'Any en homenatge a Einstein, rememorant el que Rafael Campalans li oferí durant la seva estada a Barcelona el 1923. Aquest episodi era l'objecte d'un article del número especial de la nostra revista que aparegué el juliol de 2005. A mitjan agost, el diari *El País* es féu ressò de l'article així com de la possibilitat de rememorar el sopar. Dotzenes de mitjans de comunicació d'arreu del món —la major part, electrònics— reproduïren la notícia. La Societat preparà, efectivament, el sopar per al 30 de novembre i obtingué una gran resposta, incloent-hi la repercussió als diaris i a algunes televisions.

Alguns actes han tingut un significat especial, com ara les dues sessions al Parlament de Catalunya —una el 27 d'abril i l'altra el 14 de desembre—, dues sessions a les quals cal afegir l'adhesió formal de la cambra. Moltes institucions han programat actes específics, entre els quals hem de destacar un bon nombre de centres escolars que han portat a terme experiències de física coordinades.

La física ha estat protagonista, però també ho ha estat Einstein, les contribucions del qual han servit per escollir el 2005 com l'any del centenari del seu any meravellós. Einstein ha protagonitzat publicacions —noves i també reedicions de materials, molt interessants—, exposicions, conferències, alguns programes de televisió i molts homenatges, com ara la placa a la façana de l'Escola Industrial de Barcelona.

D'altra banda, també s'ha de dir que altres iniciatives no han tingut el resultat esperat. Possiblement l'acumulació d'efemèrides i celebracions en un mateix any ha fet competir en clar desavantatge la física amb la lectura o la gastronomia, tot i els intents per fer activitats combinades. Possiblement en altres condicions l'impacte social hauria estat més alt. No obstant això, caldrà aprofitar els esforços que s'han fet i l'energia emprada en aquest any per mantenir la física visible entre la nostra societat. Cal seguir la feina de difusió en els propers anys aprofitant les celebracions en l'àmbit de la ciència que s'esdevindran properament. Així doncs, el balanç sembla positiu i d'aquí a un temps prudencial potser caldrà tornar a avaluar l'impacte de la celebració el 2005 de l'Any Mundial de la Física per trobar-hi noves llums i noves ombres.

Deixeu-nos esmentar, per acabar, que els entusiastes de la física han tingut un any per gaudir d'allò més. De tots els jocs de paraules que s'han posat en circulació el 2005, probablement el més simpàtic ha estat $E = m c^2$: estem molt contents.¹

¹ Aquesta interpretació ens ha arribat gràcies al nostre consoci Andreu Valls, a qui agraïm la comunicació.